

Opening Architectuurjaar 2020: 'De Gedeelde Stad'

Onder grote publieke belangstelling werd op 21 januari het nieuwe architectuurjaar geopend met de lancering van het jaarthema 'De Gedeelde Stad'. In 2020 wil CASA niet alleen de uitdagingen en kansen op stedelijk-sociaal gebied in kaart te brengen, maar ook op zoek naar wat de stad verbindt. Geografisch onderzoeker Josse de Voogd, bekend van *De Correspondent* en *NOS Nederland Kiest*, trapt af: wat verklaart de verschillen tussen Arnhem Noord en Zuid?

Arnhem is een dubbelstad. Net als de tweekoppige adelaar op het stadswapen lijkt het ook of Arnhem Noord en Zuid de andere kant uitkijken. Dit beeld werd wederom bevestigd na de provinciale statenverkiezingen vorig voorjaar. Waar in Noord GroenLinks in de meeste wijken de grootste partij werd, daar was in Zuid juist Forum voor Democratie de grote winnaar. Alleen de chique wijken in het hoge noorden en de zuidelijke Vinex Schuytgraaf stemden op de VVD en in Presikhaaf en 't Broek werd op DENK gestemd. Natuurlijk valt hier veel op af te dingen, maar zo gezien vormt de Rijn letterlijk 'de kloof' die momenteel alom in Nederland wordt geconstateerd: Randstad tegenover provincie, bakfiets versus brommer, pro- en anti-Zwarte Piet. Volgens geografisch onderzoeker en analist Josse de Voogd is Arnhem zonder meer één van de mooiste steden van ons land, voor hem niet in de laatste plaats als studiemateriaal.

De Voogd doet al jaren onderzoek naar het stemgedrag van de Nederlander door kaarten en cijfers te analyseren, maar vooral ook door te kijken. Rolluiken in combinatie met een tegeltuin wijzen op een PVV-stem, bakfietsen en een blauwe regen aan de gevel op GroenLinks. Het zijn terugkerende symptomen van Groningen tot Maastricht, constateerde De Voogd. De kiezer heet op drift te zijn, maar onder de drastische electorale aardverschuivingen van de afgelopen jaren liggen patronen waarbij woonplaats en -omgeving van grote invloed blijken te zijn. Sociale structuren, landschap en verleden spelen hierin een bepalende rol. Deze zorgen voor oude en nieuwe scheidlijnen. Denk aan de tegenstelling tussen het protestantse Noorden en het katholieke Zuiden of de Bijbel Belt tegenover de progressieve Green Belt. 'Nederland is een stapeling van identiteiten, met sterke regionale verschillen én opvallend veel overeenkomsten'.

Dat geldt ook voor steden. 'Globaal zie je door gentrificatie een suburbanisatie van de proteststem', aldus De Voogd. De Nederlandse modelstad heeft een historische kern met een negentiende-eeuwse ring eromheen. Daar wordt overwegend progressief gestemd. Dat geldt ook voor de inbreidingen in binnensteden en de oude uitbreidingswijken. De betere jaren dertig wijken 'op het zand' stemmen liberaal. De arbeidersbuurten uit diezelfde tijd (vroeger klassiek links) vertonen een mix van progressief en populistisch. Partijen in de laatstgenoemde categorie (PVV, FvD en DENK) doen het goed in de naoorlogse uitbreidingswijken. De VVD domineert de VINEX. Dit model gaat ook op voor Arnhem. Landelijk gezien behoort Arnhem tot de zogenaamde Green Belt, de stedenrij die van Alkmaar naar Nijmegen loopt, waar meer op 'groene' links-progressieve partijen wordt gestemd. Tekenend is het feit dat de Partij voor de Dieren bij de afgelopen provinciale statenverkiezingen in wijken als het Spijkerkwartier en Klarendal zelfs de tweede partij werd na GroenLinks, 'een unicum in Nederland' volgens De Voogd.

Uit de verkiezingsuitslagen van de afgelopen jaren blijken echter duidelijke verschillen tussen Arnhem Noord en Zuid. Noord vertoont de kenmerken van 'stedelijk stemgedrag' zoals je dat ook in grote steden ziet, terwijl er in Zuid veel meer gemiddeld wordt gestemd. Forum mag de grote winnaar zijn, de partij van Baudet scoort nergens hoger dan 15%. Het zuidelijk stadsdeel behoort zo gezien tot wat De Voogd het 'Middenland' noemt. Dit zijn de middelgrote gemeenten die tussen de grote steden en het platteland in zitten zoals Elst en Zevenaar. 'Deze lijken heel veel op elkaar en bieden weinig spektakel', stelt De Voogd, maar in het Middenland worden de verkiezingen beslist. 'Het debat gaat veel te veel over de grote stad en zijn scherpe contrasten'. Bij Arnhem zie je het optimum van gemiddeld Nederland; de Greenbelt raakt hier het Middenland. Omdat de stadsdelen boven en bezuiden de Rijn fysiek zover uit elkaar liggen ervaar je Arnhem als een dubbelstad, maar als er al een sociaal-maatschappelijke kloof door de stad loopt ziet De Voogd die scheidlijn eerder van het zuidwesten naar het noordoosten lopen. Opgeteld maken Noord en Zuid van Arnhem juist een 'geoneutrale' plek, 'het midden van alles'.